

Folketingets Finansudvalg
Christiansborg

6. februar 2025

Svar på Finansudvalgets spørgsmål nr. 114 (Alm. del) af 13. januar 2025 stillet efter ønske fra Christina Olumeko (ALT)

Spørgsmål

Af svar på FIU alm. del spørgsmål 250 (folketingsåret 2023-24) fremgår: ”Finansministeriet kender ikke til empirisk evidens for, at det på makroniveau skulle kunne antages, at ændringer i arbejdstiden fra det nuværende niveau påvirker den gennemsnitlige timeproduktivitet. Siden 1990 har der ikke været en klar sammenhæng mellem arbejdstid og væksten i timeproduktiviteten, jf. figur 1 og 2.”

Vil ministeren oplyse, om Finansministeriet har kendskab til følgende empiriske forskningsartikler, og om Finansministeriet er enige i, at de viser en robust og statistisk signifikant sammenhæng mellem ændringer i arbejdstiden og timeproduktivitet på makroniveau i en lang række OECD-lande, herunder Danmark, hvor de estimerede elasticiteter i alle tilfælde er omkring -0,5 ved brug af en række forskellige estimationsmetoder og modelspecifikationer, således at 1 pct. stigning i arbejdstid svarer til 0,5 pct. fald i timeproduktiviteten? Der henvises til: 1) Cette, G., Drapala, S., & Lopez, J. (2023). The circular relationship between productivity and hours worked: A long-term analysis. *Comparative Economic Studies*, 65(4), 650-664, 2) Aghion, Philippe, Philippe Askenazy, Renaud Bourlès, Gilbert Cette, and Nicolas Dromel (2009): “Education, market rigidities and growth”, *Economics Letters* (102), pp 62–65, 3) Cette, Gilbert, Samuel Chang, and Maty Konte (2011): “The decreasing returns on working time: An empirical analysis on panel country data”, *Applied Economics Letters*, 18(17), November, pp 1677–1682, og 4) Bourlès, Renaud, Gilbert Cette, and Anastazia Cozarenco (2012): “Employment and Productivity: Disentangling Employment Structure and Qualification Effects”, *International Productivity Monitor*, 23, Spring, pp 44–54.

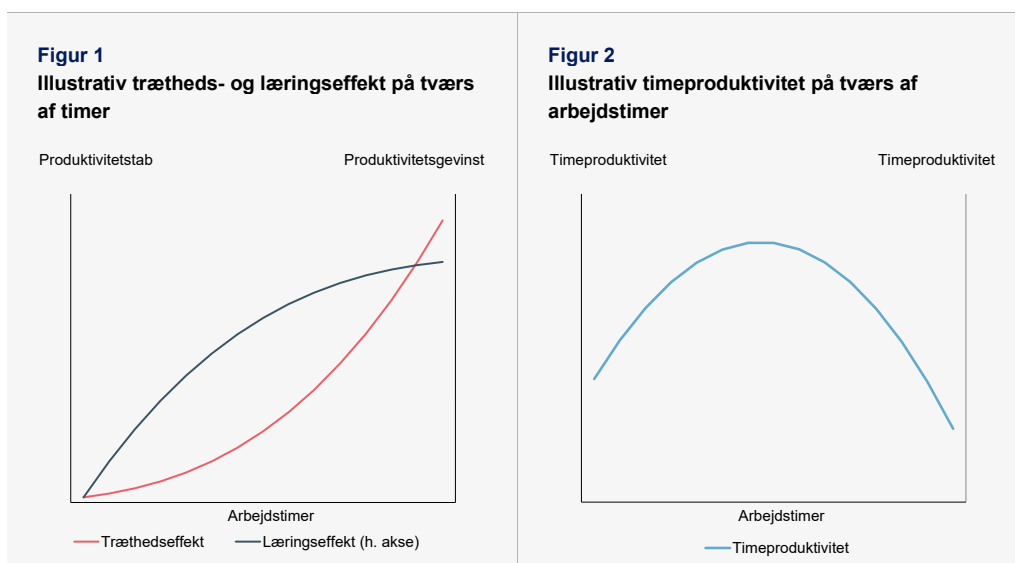
Svar

Sammenhængen mellem timeproduktivitet og arbejdstid er en kompleks størrelse både teoretisk og empirisk. Det skal blandt andet ses i lyset af, at produktivitetsændringer kan føre til ændringer i arbejdstiden, ligesom ændringer i arbejdstiden kan føre til ændringer i timeproduktiviteten. Dertil kommer, at det teoretisk ikke er entydigt om produktivitetsstigninger vil påvirke arbejdstiden positivt eller negativt, eller om reduceret arbejdstid vil påvirke timeproduktivitet positivt eller negativt.

Eksempelvis kan en produktivitetstigning (som øger timelønnen) føre til, at arbejdstiden sænkes, idet man vil kunne opretholde et uændret forbrug med færre arbejdstimer (*indkomsteffekten*). Omvendt kan stigningen også føre til, at arbejdstiden øges, idet den økonomiske gevinst ved højere arbejdstid øges (*substitutionseffekten*).

Tilsvarende er det ikke teoretisk entydigt, hvordan reduktioner af arbejdstiden vil påvirke timeproduktiviteten. Timeproduktiviteten kan falde som følge af udmattelse eller træthed, som må forventes at vokse i antallet af timer (måske især inden for arbejdsdagen eller arbejdsugen). Omvendt kan timeproduktiviteten stige med arbejdstiden som følge af læring og erfaring (human kapital). Der kan også være effekter af, om kapitalapparatet i økonomien anvendes mere eller mindre intensivt ved højere eller lavere arbejdstid.

Træthedseffekten af at arbejde én ekstra time vil forventeligt være voksende, for hver ekstra time man arbejder, imens erfaringen af én ekstra arbejdstime forventeligt vil aftage, som illustreret i figur 1. Produktivitetsvirkningen af en timereduktion kan dermed afhænge af timeniveauet, fx som illustreret i figur 2.

Anm.: Figur 1 illustrerer to hypotetiske profiler for produktivitetsvirkningen af en træthedseffekt med voksende vækst og en læringseffekt med en aftagende vækst. Figur 2 illustrerer en hypotetisk profil for timeproduktiviteten, som resultat af træthedseffekten og læringseffekten i figur 1.

Set i lyset af de modstridende effekter er det et empirisk spørgsmål, om en reduktion af arbejdstiden fra det nuværende niveau vil påvirke timeproduktiviteten og i givet fald hvordan.

Der er studier, som netop finder en sammenhæng som vist i figur 2. Bick, Blandin og Rogerson (2022) finder evidens for, at forholdet mellem ugentlige timer og timelønnen i USA følger en "omvendt U-form", med toppunkt ved 50 ugentlige

timer.¹ Samme studie finder endvidere indikationer for, at det samme gør sig gældende i Danmark, om end toppunktet er ved 40-44 timer. Forskellen mellem USA og Danmark kan blandt andet hænge sammen med institutionelle forskelle, og toppunkterne kan ikke uden videre fortolkes som et resultat af de modgående lærings- og træthedseffekter alene.

Det bemærkes desuden, at arbejdstidsreduktioner kan påvirke timeproduktiviteten forskelligt på tværs af brancher, idet betydningen af udmattelse og læring kan variere. Dertil kommer, at tid i sig selv er et centralt element i nogle opgavetyper, herunder fx børnepasning i daginstitutionerne. Endvidere kan arbejdstidsreduktioner potentielt påvirke timeproduktiviteten forskelligt afhængigt af, om reduktionen fx sker gennem flere feriedage eller en kortere standard arbejdsuge, se fx Eden (2021).²

Finansministeriet vurderer således, at der hverken er entydige teoretiske argumenter eller empirisk evidens for at antage, at der i Danmark er positive produktivtetsvirkninger af en generel reduktion af arbejdstiden fra den nuværende norm på 37 timer ugentligt, som er relativt lav i international sammenhæng.

Med venlig hilsen

Nicolai Wammen
Finansminister

¹ Bick, Alexander, Adam Blandin og Richard Rogerson, Hours and Wages, *The Quarterly Journal of Economics*, vol. 137, issue 3, august 2022.

² Eden, M. (2021): "Time-Inseparable Labor Productivity and the Workweek". *Scandinavian Journal of Economics*, 123: 940-965.